

JAN DE CLERCK

(Oostende 1881 - 1962)

SEPTEMBERATMOSFEER EN MOSSELGELUIDEN

(1925)

Techniek: pastel op hout

Afmetingen: 41 x 52 cm

Getekend onderaan rechts: JAN DE CLERCK

Privéverzameling

Grasduinend... of liever "Zeeduinend" in het werk van Jan De Clerck, ontmoet ik achter de coulissen van verf en doek, een groot polyvalent kunstenaar. Een kunstenaar, die zeer zeker ook een kind van zijn tijd was. Hij werkte en creëerde in een tijdsgeest die het denken en handelen leidde of misschien dicteerde... onbewust dan. Die tijdsgeest zorgde als een soort roerganger ervoor, dat richtingen, stromingen, maar zeker ook gevoelens in banen stroomden, kabbelden of vloeiden...

Jan De Clerck, (of mag ik gewoon Jan zeggen? Hij is namelijk in die paar weken een vriend aan huis geworden...) Eigenlijk, voor m'n man een terugblik op een oude bekende. Als kind kreeg Giedo van "Mijnheer De Clerck" wekelijks en bijna klokvast tekenopdrachten. Giedo tekende en kleurde op een schoolbord en terwijl Jan verf, pastels of penselen bestelde in de zaak, beoordeelde of verbeterde hij z'n werkjes.

Ik probeer dus Jan een beetje te doorgronden... Het hoe en waarom van z'n kunstwerken zijn in de eerste plaats de "Geest" van Jan De Clerck zelf: het menselijke, het emotionele, het subtiele, het wazige... maar ook het realisme. En dat ontmoet je in z'n latere werken, die ontegensprekelijk, vooral de Oostendse visserij als thema hadden.

Jan kende ook de noden van de vissers. Hij wilde z'n vissersvolk verheffen en om hen dichter bij Kunst te brengen, kwam hij tot het stichten van "Kunst Genegen". Jan De Clerck was een "Vissersfluisteraar".

Jan hanteerde een fantastisch kleurenpalet: kleurrijk, niet altijd veelkleurig. Hij was een Meester in het aanbrengen van schuchtere kleurenuances: heldere toonwaarden die flirten met mistige, wazige tinten. Die vrijages bekwam hij door het tekenen of schilderen met streepjes, horizontaal of vertikaal. "Striptisme"! Het visitekaartje van Jan De Clerck! Een stijl, die hij evenals Seurat en Signac meesterlijk hanteerde. Neigend naar pointillisme en tachisme vertolken deze werken een innerlijke rust, maar ook unieke sfeerbeelden.

... Laat ons heel even rustig en zeer aandachtig onze blik focussen op deze pasteltekening.

“Septemberatmosfeer en mosselgeluiden”

De pastels kleuren van Pruisisch blauw, indigo, donkere sap- en resedagroenen, geaccentueerd door siennas en okers. De figuren zijn forse vissers, vooral de plukker... de vissersvrouw ziet bezorgd toe. Dit werk vertolkt een actieve sfeer en toch dwaalt er mistroostige nostalgie over... Probeer maar eens je ogen te sluiten... je ruikt de septemberzee... je hoort de mosselen kreunen... fluisteren... en al kon je, je oren te luisteren leggen op alle kinkhoornen van de zeven wereldzeeën, nooit kan dit op tegen het mosselengeluid van Jan De Clerck... kinkhoornengeluiden zijn immers vluchtig! Nostalgie is een gevoelig woord... maar aan onze Vlaamse kust hoor je terug mosselengeluid!

Was dit werk toen de voorbode van: te verdwijnen ambachten? ... evenals de steegjes, de dokken? ... Behoort deze scène ook tot ons vergeten erfgoed? De streepjes en touches pastelkrijt verdoezelen voor altijd deze veronderstellingen. Dit werk is verweven met het eigen “IK” van Jan De Clerck, want hoe had hij anders zijn werk kunnen benamen?

Als Oostendenaars zijn we fier op het totale oeuvre van Jan De Clerck ... zo fier dat we hem postuum zouden moeten edelen!

Doris Klausing